

חיננית הבתה

מידע בוטני

שם מדעי: *Bellis silvestris*
משפחה: המורכבים ASTERACEAE

צילמה: שרה מלד

בתחילה הקרקפת כפופה כלפי מטה, אך עם התארכות הגבעול היא מתאזנת ומרימה פניה לאור. התפרחת מוגנת על ידי חפים כהים שהם עלים השומרים על הפרחים שבתפרחת.

על פני המצעית שבקרקפת מסודרים עשרות פרחים קטנים. לכל פרח איברי רבייה משלו. צורתם הלא זהה של הפרחים יוצרת אשליה שמדובר בפרח אחד גדול, כי כל קרקפת "מתחפשת" לפרח אחד גדול. אבל למעשה זה לא פרח אחד. הפרחים הלבנים-ורודים שבהיקף הקרקפת הם פרחים לשוניים. עלי הכותרת שלהם התאחו יחד לצורת "לשון". לעתים צדו התחתון של העלה בעל גוון ורוד-סגול מרשים. לכל פרח כזה איברי רבייה נקביים בלבד.

במרכז התפרחת יושבים בצפיפות פרחים צהובים דמויי צינור, המכונים "פרחים צינוריים", ולהם חמישה עלי כותרת מאוחים. כאשר פרח צינורי נפתח, הוא נראה במבט מלמעלה כמו כוכב קטן וצהוב ובתוכו חמישה אבקנים ועלי. פרחים אלה בניגוד לפרחים הלשוניים הם דו-מיניים.

לא כל הפרחים הצינוריים מתבגרים בו-זמנית. סדר התבגרותם בקרקפת הוא מהשוליים כלפי פנים. הפרחים שבמרכז

בתה היא מבתי הגידול הנפוצים בארץ. היא מאופיינת בשיחים כדוריים וקוצניים של סירה קוצנית. בסתיו צבע הבתה חום וקודר, והמראה עדיין אינו מלבב. מי שמוסיפה כתייב צבע לבן לכדורים החומים היא חיננית הבתה. במעט הרווח שנותר בין שיחי הסירה, וגם בתוכם, מיתמרים כלפי מעלה גבעולי תפרחת. זה עתה התעוררה החיננית משנת קיץ, פיתחה עלים וכבר מגיחות תפרחות עם כמה עשרות פרחים זעירים לבנים וצהובים. פרחים אלה מחכים "בכיליון עיניים" להיפתח באור שמש של בוקר.

הצמח הוא רב-שנתי בעל קנה שורש מעובה בקרקע. במשך עונת הצמיחה אוגר בו הצמח מזון, מה שמאפשר לעלים להגיח מהר ולפרוח בטרם עשו זאת צמחים אחרים.

עלי הצמח מסודרים על פני הקרקע בשושנת עלים. העלה פשוט, אורכו כשבעה ס"מ, והוא מעוגל בקצהו. שפתו חלקה וצבעו ירוק דשא.

מבין העלים מיתמרים כמה גבעולים חסרי עלים ומעט שעירים, לגובה של כ-20 ס"מ. כל גבעול נושא בראשו תפרחת בקוטר של כשני ס"מ, הקרויה קרקפת.

התפרחת יתבגרו אחרונים כשלאחרים לעתים כבר יש התפתחות של פרי. שחלת כל הפרחים היא תחתית, והפרי שהם מייצרים הוא זרעון.

בשעות אחר הצהריים, כאשר עצמת האור נחלשת, מתכופפים הפרחים הלשוניים שבהיקף אל מרכז הקרקפת. בצורה זו הם יוצרים מטרייה מעל הפרחים הלשוניים וכך מוגנים הקטנטנים בפני הרטבת גרגרי האבקה שלהם מגשם או לחות. בארץ קיימים בסך הכול שלושה מינים של חיננית. חיננית הבתה היא הנפוצה ביותר. ממנה טופחו זנים אחדים המפארים את גינות הנוי.

צילמה: ערגה אלוני

צילמה: שרה מלד

*הערה:

במאמר בחוברת מחודש נובמבר חלה טעות הדפסה. החלמונית משתייכת למשפחת הנרקסיים. שם המשפחה בלטינית נכון. המערכת.